

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący)
SSN Monika Koba (sprawozdawca)
SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa J. Z.
przeciwko R. G.
o zapłatę i nakazanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 7 grudnia 2021 r.,
zażalenia powódki
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 maja 2021 r., sygn. akt V ACa (...),

- 1) oddała zażalenie,**
- 2) orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego
pozostawia do rozstrzygnięcia w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12 maja 2021 r. Sąd Apelacyjny w (...) -
na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. - odrzucił skargę kasacyjną powódki J. Z. od
wyroku tego Sądu z dnia 18 lutego 2020 r.

W motywach rozstrzygnięcia wyjaśnił, że skarga kasacyjna została
wniesiona po upływie terminu (art. 398⁵ § 1 k.p.c.), odpis wyroku wraz

z uzasadnieniem został bowiem doręczony pełnomocnikowi powódki w dniu 6 marca 2020 r., a skarga kasacyjna została wniesiona w dniu 22 kwietnia 2021 r. Oceny tej nie zmienia sprostowanie oczywistej omyłki w zaskarżonym wyroku postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 10 lutego 2021 r. przez wpisanie w miejsce słów „zaskarżony wyrok” słów „wyrok w zaskarżonym zakresie” oraz po spójniku „i” a przed słowem „sprawę” dopisanie słowa „w tej części”. Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna nie przysługuje bowiem od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia o sprostowaniu wyroku. Ponadto od wyroku sądu drugiej instancji uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania nie przysługuje skarga kasacyjna lecz zażalenie do Sądu Najwyższego z którego skarżąca we właściwym terminie nie skorzystała (art. 394¹ § 1¹ k.p.c.).

Od powyższego rozstrzygnięcia zażalenie wniosła powódka, domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów postępowania zażaleniowego. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 398⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że skarga kasacyjna jest spóźniona i niedopuszczalna.

W piśmie procesowym z dnia 16 września 2021 r. pozwany wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Powódka wystąpiła z pozwem przeciwko R. G. domagając się ochrony jej dóbr osobistych przez nakazanie przeproszenia i zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 5.000 zł. Wyrokiem z dnia 9 września 2019 r. Sąd Okręgowy w S. uwzględnił w znacznej części powództwo zobowiązując pozwanego do przesłania w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku na adres powódki pisemnego oświadczenia o przeproszeniu (punkt 2), zasądając na jej rzecz kwotę 3000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 9 września 2019 r. (punkt 1), a w pozostałym zakresie, co do kwoty 2000 zł zadośćuczynienia, oddalił powództwo (punkt 3) oraz orzekł (punkt 4) o kosztach procesu (k. 258, 267 - 270).

Od tego rozstrzygnięcia apelację wniósł jedynie pozwany R. G. zaskarżając wyrok w części uwzględniającej powództwo i rozstrzygającej o kosztach postępowania (punkty 1, 2, 4). Orzekając na skutek apelacji pozwanego wyrokiem z dnia 18 lutego 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) sprostował rubrum zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w przedmiocie sporu w miejsce słowa „przeproszenie” wpisał słowo „nakazanie” (punkt I) oraz uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Uchylenie objęło także punkt trzeci orzeczenia Sądu Okręgowego, mimo że dotyczył on oddalenia powództwa w pozostałej części i nie został zaskarżony (k. 303). Od tego rozstrzygnięcia żadna ze stron nie wniosła zażalenia do Sądu Najwyższego (art. 394 § 1¹ k.p.c.).

W toku ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd Okręgowy - w związku z rozszerzeniem przez powódkę powództwa w piśmie procesowym z dnia 28 września 2020 r. o kwotę 5.000 zł zadośćuczynienia (do kwoty 10.000 zł) z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty (k. 336 - 341), dostrzeżono że zakres uchylenia przez Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 18 lutego 2020 r. wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 9 września 2019 r. nie jest zgodny z zakresem zaskarżenia i obejmuje także oddalenie powództwa w pozostałej części co do kwoty 2000 zł zadośćuczynienia (punkt 3 wyroku).

W związku z powyższym pozwany pismem z dnia 14 stycznia 2021 r. wystąpił do Sądu Apelacyjnego w (...) o rozstrzygnięcie wątpliwości co do treści wyroku przez wskazanie czy uchylenie wyroku Sądu Okręgowego, wobec jego częściowego uprawomocnienia w zakresie niezaskarżonym, nastąpiło wyłącznie w zaskarżonej części i w jakim zakresie ma nastąpić ponowne rozpoznanie sprawy uwzględniając zakres zaskarżenia tego wyroku. Jednocześnie wniósł o rozważenie dokonania przez Sąd z urzędu sprostowania niedokładności w punkcie drugim wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 18 lutego 2020 r. (k. 487 - 488).

Sąd Apelacyjny nie wydał postanowienia w trybie art. 352 k.p.c., ale postanowieniem z dnia 10 lutego 2021 r. sprostował oczywistą omyłkę w punkcie II wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 18 lutego 2020 r. w ten sposób,

że w miejsce słów „zaskarżony wyrok” wpisał „wyrok w zaskarżonym zakresie” oraz po spójniku „i” a przed słowem „sprawę” dopisał słowa „w tej części” (k. 495). Punkt drugi wyroku Sądu Apelacyjnego po sprostowaniu ma zatem brzmienie: „uchyla wyrok w zaskarżonym zakresie i w tej części sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego (k. 497).

Powódka nie zaskarżyła uprzednio wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 9 września 2019 r. w części oddalającej jej powództwo, uznając jednak, że Sąd Apelacyjny nie miał kompetencji do sprostowania orzeczenia, w pierwszej kolejności domagała się sporządzenia uzasadnienia postanowienia o sprostowaniu. Po odrzuceniu jej wniosku postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 22 marca 2021 r. (k. 542), wywiodła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 lutego 2020 r. w brzmieniu nadanym mu postanowieniem z dnia 10 lutego 2021 r. - jej zdaniem - nie usuwało ono bowiem oczywistej omyłki lecz dokonywało merytorycznej ingerencji w treść prawomocnego orzeczenia doprowadzając do jego zmiany. Wyrok zaskarżyła w części sprostowanej postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 10 lutego 2021 r. tj. w zakresie w jakim Sąd w miejsce słów „zaskarżony wyrok” wpisał słowa „wyrok w zaskarżonym zakresie”, a po spójniku „i”, a przed słowem „sprawę” dopisał słowa „w tej części” doprowadzając w istocie do zmiany wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 18 lutego 2020 r. W skardze kasacyjnej sprawę oznaczyła jednak jako dotyczącą praw niemajątkowych, a wartość przedmiotu zaskarżenia w zakresie roszczeń majątkowych (zadośćuczynienia) na kwotę 10.000 zł.

Wbrew zarzutom zażalenia orzeczenie o odrzuceniu skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej odpowiada prawu.

Po pierwsze, w zakresie w jakim Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 18 lutego 2020 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w części dotyczącej punktów 1, 2, 4 i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania, stronom służyło wyłącznie zażalenie do Sądu Najwyższego na wyrok kasacyjny Sądu drugiej instancji, a nie skarga kasacyjna (art. 394¹ § 1¹ k.p.c.). Orzeczenie o sprostowaniu nie dotyczyło tej części rozstrzygnięcia,

skarga kasacyjna w tym zakresie jest zatem niedopuszczalna. Postępowanie co do roszczenia niemajątkowego (nakazania przeproszenia) i zadośćuczynienia w kwocie 3.000 zł - po uchyleniu sprawy do ponownego rozpoznania - toczy się przed Sądem pierwszej instancji, nie zostało w tym zakresie wydane rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, nie ma tu zatem miejsca na środek w postaci skargi kasacyjnej (art. 398¹ § 1 k.p.c.).

Po drugie, nie ma wątpliwości, że od postanowienia sądu drugiej instancji o sprostowaniu skarga kasacyjna nie przysługuje (art. 398¹ § 1 k.p.c.). W postępowaniu zażaleniowym nie ma natomiast potrzeby rozstrzygania czy wydanie przez Sąd Apelacyjny postanowienia o sprostowaniu mieściło się w kompetencjach tego Sądu na podstawie art. 350 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Przy hipotetycznym założeniu - na potrzeby oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej - że postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 10 lutego 2021 r. stanowiło w istocie merytoryczną ingerencję w treść prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 18 lutego 2020 r., przez zawężenie zakresu uchylenia wyroku Sądu Okręgowego w S., to ingerencja ta dotyczyła wyłącznie kwoty 2000 zł zadośćuczynienia, co do której w punkcie trzecim wyroku Sądu pierwszej instancji powództwo zostało oddalone. Według wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 18 lutego 2020 r., w brzmieniu przed sprostowaniem, sprawa także w tym zakresie została bowiem przekazana do ponownego rozpoznania, a w brzmieniu po sprostowaniu wyrok Sądu Apelacyjnego kwoty tej nie dotyczy, powódka nie zaskarżyła bowiem wyroku Sądu pierwszej instancji w części oddalającej powództwo.

Wychodząc z takich przesłanek i w nich upatrując podstaw dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej skarżąca pominęła, że skarga jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 50.000 zł (art. 398² § 1 k.p.c.), nie przysługuje ona zatem od rozstrzygnięcia dotyczącego kwoty 2000 zł zadośćuczynienia. Roszczenie niemajątkowe (o nakazanie przeproszenia) oraz majątkowe o zapłatę zadośćuczynienia (3000 zł) zostało objęte wyrokiem kasatoryjnym Sądu drugiej instancji, od którego - z przyczyn wyżej podniesionych - skarga kasacyjna nie przysługuje. Z kolei kwota rozszerzonego powództwa (o 5000 zł) zgłoszonego

w piśmie procesowym z dnia 28 września 2020 r. (k. 336 - 341) z uwagi na nieznaczną wysokość nie wpływa na osiągnięcie progu kasacyjnego określonego w art. 398² § 1 k.p.c., a przede wszystkim nie została objęta do chwili obecnej żadnym rozstrzygnięciem Sądu pierwszej ani drugiej instancji, nie może być zatem wliczana do wartości przedmiotu zaskarżenia.

Wobec niedopuszczalności skargi kwestia terminowości jej złożenia jest pozbawiona istotnego znaczenia.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji, orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawiając sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie (art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.).